

1. INTRODUCCIÓ

Sergi Pàmies (París, 1960) inicia la seva obra en els anys vuitanta i, a hores d'ara, constitueix una de les veus més sòlides de la seva generació, tal com demostren els nous títols de novel·les i contes publicats fins ara i els diferents premis que ha rebut al llarg de la seva trajectòria literària. La crítica destaca la perfecció estructural i la contenció expressiva dels relats, ambientats en la més estricta quotidianitat, fracturada de tant en tant per la irrupció d'elements fantàstics, per on deambulen personatges que s'enfronten a la decepció, la malaltia i la mort. És una narrativa, en general, ancorada en la contemporaneïtat gràcies a trames i personatges, com també als referents que l'emmarquen, no sols literaris, sinó també cinematogràfics, periodístics, televisius o radiofònics.

Tot i la rellevància de Pàmies en les lletres catalanes actuals, fins ara no hi ha hagut estudis sobre la seva producció, que inclou tres novel·les i sis volums de contes, tant en forma de monografies com d'articles d'investigació, sobre aspectes globals de l'obra o bé específics. En aquest sentit, tan sols hi ha ressenyes i entrevistes a l'autor amb motiu, generalment, de la publicació de les diferents obres. Tan sols es va publicar el 1994 una guia de lectura de la novel·la *L'instint*, a càrrec de Manel Ollé, a la qual es pot afegir el monogràfic que la revista *Caràcters* va dedicar a l'autor el 2007. Per tant, atesa la solidesa de l'obra de Pàmies, a més del reconeixement de la crítica, calia elaborar un treball que hi fes una aproximació més global. Aquest estudi pretén ser una primera incursió en la narrativa breu de l'autor i establirà unes conclusions necessàriament eventuals, atès que es tracta d'una carrera literària inconclusa.¹

Encara que sols es tracta d'una part de la producció de Pàmies, els sis llibres de contes dupliquen les tres novel·les i poden oferir, doncs, una visió prou completa de l'aportació de l'escriptor a les lletres catalanes contem-

1. L'estudi va rebre una ajuda de la Institució de les Lletres Catalanes l'any 2011.

porànies, si més no en aquest gènere. Així, el corpus d'estudi està integrat pels sis llibres de contes de Pàmies, publicats tots per l'editorial Quaderns Crema, i que sumen 91 peces:

T'hauria de caure la cara de vergonya (1986) (TDCLCDV)²
Infecció (1987)
La gran novel·la sobre Barcelona (1997) (LGNSB)
L'últim llibre de Sergi Pàmies (2000) (LLDSP)
Si menges una llimona sense fer ganyotes (2006) (SMULSFG)
La bicicleta estàtica (2010) (LBE)

L'escriptor ha estat adscrit a la generació dels vuitanta, al costat d'altres noms com ara Maria Mercè Roca, Josep Maria Fonalleras, Màrius Serra, Joan Lluís-Lluís o Vicenç Pagès, per esmentar només alguns noms rellevants. En aquest sentit, l'estudi contribueix igualment a revisar l'aportació d'un dels autors de les generacions literàries més recents amb una obra bastant consolidada avui dia. Però, si deixem de banda la qüestió generacional —aspecte de la nostra tradició historiogràfica discutida i discutible—, l'obra de Pàmies permet explorar sobretot les vicissituds culturals i socials del nostre passat més recent a través de la literatura. El treball no s'ocupa d'altres àrees de recerca que caldrà abordar en estudis futurs, com les novel·les, les influències, la producció periodística o l'estil.

Al llarg dels capítols, es discuteixen les idees fonamentals que vertebraven la narrativa de Pàmies: l'essencialització, el joc de contraris i les contrarietats, la interrogació sobre el significat —frases fetes, clixés—, el desconcert de l'individu, el concepte de normalitat i la reflexió sobre l'escriptura i el fet literari. Al capítol “Petits relats per a una època sense grans relats”, es traça un esbós biogràfic i literari de l'escriptor per contextualitzar l'anàlisi de la narrativa breu. “Un ofici artesanal a l'era de les còpies pirata” inaugura l'estudi pròpiament dit; en aquest capítol, s'explica la concepció de la literatura que preconitza l'autor i que es palesa en alguns contes que reflexionen sobre el fet literari. Al capítol quart, titulat “Essències d'estil”, s'aborden els conceptes de breuetat i de fragmentarisme com dos trets essencials de l'estètica postmoderna, de la qual el conte és un dels màxims exponents, juntament amb altres formats audiovisuals contemporanis. Així mateix, s'examinen els aspectes narratològics relacionats amb l'estructura narrativa, com el tipus

2. Es faran servir les abreviatures dels llibres en les referències bibliogràfiques al llarg de l'estudi.

de final dels relats i l'absència d'avaluació, el temps del discurs i la importància de l'el·lipsi, el paper dels títols en la configuració del significat, l'ús majoritari del present verbal, l'evolució d'un narrador hetero-extradiegètic a un altre d'homo-intradiegètic i el predomini de la narració per damunt del diàleg i la descripció. Finalment, es destaca la inserció de microcontes als dos últims llibres, un gènere que està en sintonia amb l'essencialització progressiva de l'estil de l'autor. El capítol cinquè, "Escletxes fantàstiques", explora el lligam que els contes de Pàmies estableixen amb la tradició de la literatura fantàstica, concretament la contemporània, força vinculada a la metaficció i la ironia. En aquest capítol, s'estudien específicament els contes que fan una reflexió sobre l'acte d'escriptura i en els quals la confusió de nivells diegètics d'autor i personatge provoca pràctiques com la metalepsi i la *mise en abyme*. Atesa la rellevància del joc metaficcional i metalingüístic en la narrativa de l'autor, el capítol sisè, "Els grans magatzems de la ficció", analitza la paròdia dels tòpics literaris i, d'altra banda, els contes que experimenten amb el significat literal de diferents fraseologismes. El capítol setè, "Un home com qualsevol", s'ocupa de l'estudi dels personatges, amb una atenció especial als no humans, la qual cosa manifesta la influència dels dibuixos animats; de fet, el llenguatge de l'animació i del còmic també es pot associar al sintetisme típic del gènere breu. L'ambientació espacial de les històries és el tema del capítol vuitè, "L'asfalt fosc i humit com una pell de foca", en què s'indaga el tipus d'espai que serveix de marc ambiental a les històries, uns indrets tan banals, intranscendents i esquemàtics com els personatges que els freqüenten. El capítol següent, titulat "Balades", se centra en el retrat personal que Pàmies elabora de l'individu actual en relació a diferents aspectes com ara la infelicitat al si d'una societat consumista, la ruptura sentimental, la mort dels pares i el vincle amb els fills. També s'hi revisa la incorporació d'elements autobiogràfics en els darrers contes de l'autor. Per acabar, l'últim capítol estableix les conclusions d'aquesta aproximació als contes de Pàmies, seguides de l'apartat de referències bibliogràfiques.